# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 18ης Φεβρουαρίου 1992 *

Στην υπόθεση C-235/89,

**Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,** εκπροσωπούμενη από τους Giuliano Marenco, νομικό σύμβουλο, και Eric White, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, εκπρόσωπο της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

**Ιταλικής Δημοκρατίας,** εκπροσωπούμενης από τον καθηγητή Luigi Ferrari Bravo, προϊστάμενο της Υπηρεσίας Διπλωματικών Διαφορών του Υπουργείου Εξωτερικών, επικουρούμενο από τον Oscar Fiumara, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Ιταλίας, 5, rue Marie-Adélaïde,

καθής,

υποστηριζόμενης από

**το Βασίλειο της Ισπανίας,** εκπροσωπούμενο αρχικώς από τον Javier Conde de Saro, Γενικό Διευθυντή της Υπηρεσίας Κοινοτικού Νομικού και Θεσμικού Συντονισμού, και στη συνέχεια από τον Alberto José Navarro Gonzalez, Γενικό Διευθυντή της Υπηρεσίας Κοινοτικού Νομικού και Θεσμικού Συντονισμού, και τον Antonio Hierro Hernández-Mora, Abogado del Estado, της Υπηρεσίας Κοινοτικών Διαφορών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Ισπανίας, 4-6, boulevard Emmanuel Servais,

παρεμβαίνον,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

**το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας,** εκπροσωπούμενο από τη Rosemary Caudwell, του Treasury Solicitor' s Department, επικουρούμενη από τον Nicholas Pumfrey, QC, του δικηγορικού συλλόγου Αγγλίας και Ουαλλίας, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία του Ηνωμένου Βασιλείου, 14, boulevard Roosevelt,

παρεμβαίνον,

**την Πορτογαλική Δημοκρατία,** εκπροσωπούμενη από τον Luis Inez Fernandes, Διευθυντή της Νομικής Υπηρεσίας της Γενικής Διευθύνσεως Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του Υπουργείου Εξωτερικών, τη Maria Isabel Mota Capitão, νομική σύμβουλο της ίδιας Νομικής Υπηρεσίας, και τον Ruy Serrão, Διευθυντή των Υπηρεσιών του Εθνικού Ινστιτούτου Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας του Υπουργείου Βιομηχανίας και Ενέργειας, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Πορτογαλίας, 33, allée Scheffer,

παρεμβαίνουσα,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί από το Δικαστήριο ότι η Ιταλική Δημοκρατία, προβλέποντας την υποχρεωτική παραχώρηση αδειών εκμεταλλεύσεως όταν ο δικαιούχος διπλώματος βιομηχανικής ευρεσιτεχνίας ή ευρεσιτεχνίας νέας φυτικής ποικιλίας δεν εκμεταλλεύεται το δίπλωμα με την πραγματοποίηση παραγωγής επί του ιταλικού εδάφους, παραβαίνει τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους O. Due, Πρόεδρο, Sir Gordon Slynn, R. Joliet, F. A. Schockweiler και F. Grévisse, προέδρους τμήματος, P. J. G. Kapteyn, G. F. Mancini, K. N. Κακούρη, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Díez de Velasco, M. Zuleeg και J. L. Murray, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: W. Van Gerven
γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των εκπροσώπων των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 16ης Οκτωβρίου 1991,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 13ης Δεκεμβρίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 27 Ιουλίου 1989, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητεί να αναγνωρισθεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία, προβλέποντας την υποχρεωτική παραχώρηση αδειών εκμεταλλεύσεως όταν ο δικαιούχος διπλώματος βιομηχανικής ευρεσιτεχνίας ή ευρεσιτεχνίας νέας φυτικής ποικιλίας δεν εκμεταλλεύεται το δίπλωμα με την πραγματοποίηση παραγωγής επί του ιταλικού εδάφους, παραβαίνει τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2 Στην Ιταλία τα διπλώματα βιομηχανικής ευρεσιτεχνίας διέπονται, μεταξύ άλλων, από το βασιλικό διάταγμα υπ' αριθ. 1127, της 29ης Ιουνίου 1939 [ GURI ( Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ιταλικής Δημοκρατίας ), αριθ. φύλλου 189, της 14.8.1939 ], όπως τροποποιήθηκε με το Διάταγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας υπ' αριθ. 849, της 26ης Φεβρουαρίου 1968 ( GURI, αριθ. φύλλου 193, της 31.7.1968 ).

3 Το άρθρο 52 του προαναφερθέντος βασιλικού διατάγματος 1127/39 ορίζει τα εξής: « Η εκμετάλλευση της βιομηχανικής εφευρέσεως που αποτελεί το αντικείμενο του διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει να πραγματοποιείται στην εθνική επικράτεια κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται κάθε αισθητή δυσαναλογία σε σχέση με τις ανάγκες της χώρας ». Το άρθρο 53 του ίδιου αυτού διατάγματος διευκρινίζει ότι « η εισαγωγή ή η πώληση εντός της εθνικής επικράτειας αντικειμένων που κατασκευάστηκαν στην αλλοδαπή δεν αποτελεί εκμετάλλευση της εφευρέσεως ».

4 Οι συνέπειες της μη εκμεταλλεύσεως εντός της εθνικής επικράτειας της εφευρέσεως που προστατεύεται από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας προβλέπονται από τα άρθρα 54, 54 α

και 54 β του βασιλικού διατάγματος 1127/39, όπως τροποποιήθηκε με το προαναφερθέν διάταγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας 849/68. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 54 ορίζει τα εξής: « Αν, μετά την πάροδο τριών ετών από την ημερομηνία χορηγήσεως του διπλώματος ευρεσιτεχνίας ή τεσσάρων ετών από την ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως, εφόσον η δεύτερη προθεσμία εκπνέει μετά την πρώτη, ο δικαιούχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας ή ο δικαιοδόχος του δεν έχουν, είτε άμεσα είτε με την παραχώρηση μιας ή περισσοτέρων αδειών εκμεταλλεύσεως, εκμεταλλευτεί εντός της εθνικής επικράτειας την εφεύρεση που προστατεύεται από το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή την έχουν εκμεταλλευτεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να προκύπτει αισθητή δυσαναλογία σε σχέση με τις ανάγκες της χώρας, μπορεί να χορηγηθεί υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως για τη μη αποκλειστική χρησιμοποίηση της εφευρέσεως αυτής σε κάθε ενδιαφερόμενο που υποβάλλει αίτηση. »

5 Τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας νέων φυτικών ποικιλιών διέπονται από το διάταγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας υπ' αριθ. 974, της 12ης Αυγούστου 1975 ( GURI, αριθ. φύλλου 109, της 26.4.1976 ), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 620, της 14ης Οκτωβρίου 1985. Το άρθρο 14 του διατάγματος αυτού ορίζει τα εξής: « Οι κανόνες του διατάγματος του Προέδρου της Δημοκρατίας υπ' αριθ. 849, της 26ης Φεβρουαρίου 1968, περί υποχρεωτικών αδειών εκμεταλλεύσεως, όπως έχουν τροποποιηθεί, εφαρμόζονται, στο μέτρο που συμβιβάζονται με τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος, στα διπλώματα ευρεσιτεχνίας για την παραγωγή νέων φυτικών ποικιλιών. Υπάρχει έλλειψη, αναστολή ή μείωση της εκμεταλλεύσεως που προβλέπεται στο άρθρο 1 του προαναφερθέντος διατάγματος, όταν ο δικαιούχος του διπλώματος ή ο δικαιοδόχος του δεν θέτουν στη διάθεση των καταναλωτών, είτε άμεσα είτε παραχωρώντας μία ή περισσότερες άδειες εκμεταλλεύσεως εντός της εθνικής επικράτειας, το υλικό για τη διάδοση ή τον πολλαπλασιασμό της φυτικής ποικιλίας που καλύπτεται από το δίπλωμα σε βαθμό ανάλογο προς τις ανάγκες της εθνικής οικονομίας. »

6 Η Επιτροπή, κρίνοντας ότι οι εθνικές αυτές διατάξεις συνιστούν μέτρα αποτελέσματος ισοδύναμου προς ποσοτικούς περιορισμούς των εισαγωγών κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης, άσκησε την παρούσα προσφυγή λόγω παραβάσεως.

7 Στην έκθεση ακροατηρίου εκτίθενται λεπτομερώς οι διατάξεις του κοινοτικού και του εθνικού δικαίου, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

**Επί του αντικειμένου της προσφυγής**

8 Η Επιτροπή διευκρινίζει, με την επιχειρηματολογία που αναπτύσσει προς στήριξη της προσφυγής της, ότι δεν αμφισβητεί κατ' αρχήν ούτε την υποχρέωση του δικαιούχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας να εκμεταλλεύεται το δίπλωμα και να ικανοποιεί τη ζήτηση που υπάρχει στην εθνική αγορά για το καλυπτόμενο από το δίπλωμα προϊόν ούτε την ευχέρεια των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών να αποφασίζουν την υποχρεωτική παραχώρηση άδειας εκμεταλλεύσεως, όταν δεν εκπληρώνεται η υποχρέωση αυτή. Η αιτίαση της Επιτροπής αφορά αποκλειστικά και μόνο τις προεκτεθείσες διατάξεις της ιταλικής ρυθμίσεως, καθόσον προβαίνουν σε διάκριση μεταξύ της κατασκευής του προϊόντος εντός της εθνικής επικράτειας και της εισαγωγής του από άλλο κράτος μέλος και αντιμετωπίζουν δυσμενέστερα τις εισαγωγές, αφού επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές να παραχωρούν υποχρεωτικές άδειες εκμεταλλεύσεως, όταν η εκμετάλλευση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας γίνεται υπό μορφή εισαγωγών. Αυτό είναι το αντικείμενο της προσφυγής επί του οποίου πρέπει να αποφανθεί το Δικαστήριο.

9 Η Επιτροπή εκθέτει επίσης ότι είναι ασυμβίβαστες προς το άρθρο 30 της Συνθήκης οι εθνικές διατάξεις που περιορίζουν στην εθνική μόνο επικράτεια την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει η υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως. Το ασυμβίβαστο αυτό συνιστά αυτοτελή αιτίαση, η οποία δεν θα εξετασθεί από το Δικαστήριο στο πλαίσιο της παρούσας διαφοράς, δεδομένου ότι στα αιτήματα της προσφυγής δεν γίνεται λόγος για την αιτίαση αυτή.

**Επί του βασίμου της προσφυγής**

10 Κατά την Επιτροπή, οι προαναφερθείσες εθνικές διατάξεις ευνοούν την εγχώρια παραγωγή, εισάγοντας διάκριση σε βάρος της εκμεταλλεύσεως του διπλώματος ευρεσιτεχνίας υπό μορφή εισαγωγών στην εθνική επικράτεια. Οι διατάξεις αυτές, οι οποίες ενθαρρύνουν τους δικαιούχους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας να πραγματοποιούν παραγωγή εντός της εθνικής επικράτειας αντί να πραγματοποιούν εισαγωγές από άλλα κράτη μέλη, συνιστούν μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς των εισαγωγών. Το Δικαστήριο, δεδομένου ότι έχει ήδη δεχθεί ότι ακόμη και μια απλή διαφημιστική εκστρατεία που οργανώνουν οι κρατικές αρχές υπέρ των εγχώριων προϊόντων συνιστά μέτρο ισοδύναμου αποτελέσματος (απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1982, 249/81, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 1982, σ. 4005), πρέπει κατά μείζονα λόγο, ενόψει της βαρύτητας των εννόμων συνεπειών που έχει η παραχώρηση υποχρεωτικής άδειας, να αναγνωρίσει ότι οι επίμαχες διατάξεις είναι ασυμβίβαστες προς τη Συνθήκη. Οι διατάξεις αυτές δεν μπορούν να δικαιολογηθούν με βάση τις εξαιρέσεις που προβλέπει το άρθρο 36 της Συνθήκης, διότι σκοπός της επίμαχης ρύθμισης δεν είναι η εξασφάλιση της προστασίας της εμπορικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, αλλ' αντίθετα ο περιορισμός των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιδιοκτησία αυτή. Επιπλέον, ο επιδιωκόμενος σκοπός, δηλαδή η υποστήριξη της

εγχώριας παραγωγής, είναι διαμετρικά αντίθετος προς τους σκοπούς της Συνθήκης. Τέλος, τα λαμβανόμενα μέτρα δεν είναι, εν πάση περιπτώσει, ανάλογα προς τον σκοπό αυτό.

11 Η Ιταλική Δημοκρατία, καθής, καθώς και το Βασίλειο της Ισπανίας, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Πορτογαλική Δημοκρατία, παρεμβαίνοντες, ζητούν από το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή και προς τούτο προβάλλουν διάφορους ισχυρισμούς ή επιχειρήματα. Ισχυρίζονται, πρώτον, ότι οι προϋποθέσεις της καθιερώσεως ενός συστήματος υποχρεωτικών αδειών εκμεταλλεύσεως σε σχέση με την εμπορική και βιομηχανική ιδιοκτησία εμπίπτουν, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 222 και 36 της Συνθήκης, στην αποκλειστική αρμοδιότητα του εθνικού νομοθέτη. Δεύτερον, οι επίμαχες διατάξεις είναι σύμφωνες προς το άρθρο 5 της Συμβάσεως των Παρισίων περί προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, της 20ής Μαρτίου 1883, κατόπιν της τελευταίας αναθεωρήσεώς της στη Στοκχόλμη στις 14 Ιουλίου 1967 ( στο εξής: Σύμβαση των Παρισίων ). Τρίτον, αποτέλεσμα των επίμαχων διατάξεων δεν είναι η δυσχέρανση ή ο περιορισμός των εισαγωγών. Τέταρτον, η επιχειρηματολογία της Επιτροπής δεν καταλήγει στην εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, αλλά στην ενίσχυση των δικαιωμάτων του κατόχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας υπό συνθήκες που δεν εξυπηρετούν τον ελεύθερο ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρηματιών των διαφόρων κρατών μελών. Πέμπτον, η αμφισβήτηση της νομιμότητας των επίμαχων διατάξεων έχει κυρίως θεωρητικό χαρακτήρα, αφού στην πράξη οι διατάξεις αυτές σπανίως εφαρμόζονται. Έκτον, η επίτευξη του σκοπού που επιδιώκει η Επιτροπή με την άσκηση της παρούσας προσφυγής μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο στο πλαίσιο της κοινοτικής εναρμονίσεως όλων των νομοθεσιών των κρατών μελών. Τέλος, βάσει της συλλογιστικής της Επιτροπής, ορισμένες διατάξεις της συμβάσεως για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 15 Δεκεμβρίου 1975 ( στο εξής: πρώτη σύμβαση για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ), και της συμβάσεως για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, που αποτελεί παράρτημα της συμφωνίας που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 15 Δεκεμβρίου 1989 ( στο εξής: δεύτερη σύμβαση για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ), μπορούν να θεωρηθούν αντίθετες προς τη Συνθήκη.

12 Κατά το παρόν στάδιο της εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου, οι διατάξεις για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας δεν έχουν ακόμη ενοποιηθεί στο πλαίσιο της Κοινότητας ή μιας προσεγγίσεως των νομοθεσιών. Η πρώτη σύμβαση για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, σκοπός της οποίας ήταν αφενός η δημιουργία ενός κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και αφετέρου η καθιέρωση ενός κοινοτικού συστήματος εθνικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, δεν εφαρμόστηκε ποτέ, επειδή δεν κυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη. Η δεύτερη σύμβαση για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, που προορισμό είχε να αντικαταστήσει την πρώτη σύμβαση, βρίσκεται στο στάδιο της κυρώσεως.

13 Κατά συνέπεια, στον εθνικό νομοθέτη εναπόκειται να καθορίζει τις προϋποθέσεις και τους τρόπους της προστασίας που παρέχει το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

14 Εντούτοις, οι διατάξεις της Συνθήκης, ειδικότερα δε οι διατάξεις του άρθρου 222, κατά το οποίο η Συνθήκη δεν προδικάζει με κανένα τρόπο το καθεστώς της ιδιοκτησίας στα κράτη μέλη, δεν μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι ο εθνικός νομοθέτης έχει την εξουσία να λαμβάνει, στον τομέα της εμπορικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, μέτρα που να θίγουν την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της κοινής αγοράς, όπως η αγορά αυτή προβλέπεται και οργανώνεται από τη Συνθήκη.

15 Πρώτον, οι απαγορεύσεις και οι περιορισμοί των εισαγωγών που δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της εμπορικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας επιτρέπονται βάσει του άρθρου 36 της Συνθήκης μόνο υπό τη ρητή προϋπόθεση ότι δεν συνιστούν ούτε μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών.

16 Δεύτερον, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 36 δεν επιτρέπει αποκλίσεις από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της κοινής αγοράς, παρά μόνο καθόσον οι αποκλίσεις αυτές δικαιολογούνται για την προστασία των δικαιωμάτων που αποτελούν το ειδικό αντικείμενο της εμπορικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας (απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 1990, C-10/89, CNL-SUCAL, Συλλογή 1990, σ. I-3711, σκέψη 12).

17 Όσον αφορά τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, το ειδικό αντικείμενο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας είναι, μεταξύ άλλων, η εξασφάλιση στον κάτοχο του διπλώματος ευρεσιτεχνίας του αποκλειστικού δικαιώματος χρησιμοποιήσεως μιας εφευρέσεως για την παραγωγή και την πρώτη κυκλοφορία στην αγορά βιομηχανικών προϊόντων, είτε απευθείας είτε μέσω παραχωρήσεως σε τρίτους αδειών εκμεταλλεύσεως, καθώς και του δικαιώματος προστασίας κατά κάθε προσβολής (απόφαση της 3ης Μαρτίου 1988, 434/85, Allen and Hanburys, Συλλογή 1988, σ. 1245, σκέψη 11). Ανάλογο είναι και το ειδικό αντικείμενο των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας νέων φυτικών ποικιλιών.

18 Προκειμένου να εκτιμηθεί αν οι επίμαχες εθνικές διατάξεις συμβιβάζονται με τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης, ενδείκνυται η εφαρμογή των ανωτέρω αρχών.

19 Οι διατάξεις αυτές του εθνικού δικαίου επιτρέπουν, στο πλαίσιο της παραχωρήσεως υποχρεωτικής άδειας εκμεταλλεύσεως, τη μείωση ή εκμηδένιση του οφέλους που αντιπροσωπεύει το αποκλειστικό δικαίωμα που παρέχεται από το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, όταν η εκμετάλλευση της εφευρέσεως ή της φυτικής ποικιλίας που καλύπτεται από το δίπλωμα δεν γίνεται υπό μορφή παραγωγής εντός της εθνικής επικράτειας.

20 Με τον τρόπο αυτό ο κάτοχος του διπλώματος ενθαρρύνεται να παράγει το προστατευόμενο προϊόν εντός του εδάφους του κράτους όπου χορηγήθηκε το δίπλωμα, αντί να εισάγει το προϊόν αυτό από άλλα κράτη μέλη, προκειμένου να αποφύγει κάθε κίνδυνο απώλειας του αποκλειστικού δικαιώματός του, η οποία δεν θα μπορούσε να αντισταθμιστεί, κατά την άποψή του, από την εκ μέρους του δικαιούχου της άδειας καταβολή των ανάλογων δικαιωμάτων, όπως προβλέπει το άρθρο 54 α, δεύτερο εδάφιο, του προαναφερθέντος βασικού διατάγματος 1127/39.

21 Οι διατάξεις αυτές είναι ικανές, ανεξάρτητα από τον αριθμό των παραχωρουμένων υποχρεωτικών αδειών εκμεταλλεύσεως, να επηρεάσουν άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

22 Ομοίως, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας με τις προτάσεις του ( σημείο 10 ), η εφαρμογή των διατάξεων αυτών, όταν καταλήγει στην παραχώρηση άδειας εκμεταλλεύσεως σε εγχώριο κατασκευαστή, έχει κατ' ανάγκη ως αποτέλεσμα τη μείωση των εισαγωγών από άλλα κράτη μέλη του προϊόντος που καλύπτεται από το δίπλωμα και επομένως τον επηρεασμό του ενδοκοινοτικού εμπορίου.

23 Οι διατάξεις αυτές συνιστούν από την άποψη αυτή μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς των εισαγωγών, κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης ( απόφαση της 11ης Ιουλίου 1974, 8/74, Dassonville, Racc. 1974, σ. 837, σκέψη 5 ).

24 Μολονότι η επιβολή κυρώσεων για τη μη εκμετάλλευση ή τη μη επαρκή εκμετάλλευση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας μπορεί να θεωρηθεί ως το αναγκαίο αντιστάθμισμα της εδαφικής αποκλειστικότητας που παρέχεται με το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, δεν υπάρχει αντίθετα κανείς λόγος που να ανάγεται στο ειδικό αντικείμενο του διπλώματος ευρεσιτεχνίας και να δικαιολογεί τη βάσει των επίμαχων διατάξεων διάκριση μεταξύ της εκμεταλλεύσεως του διπλώματος υπό μορφή παραγωγής εντός της εθνικής επικράτειας και της εκμεταλλεύσεως υπό τη μορφή εισαγωγών από άλλα κράτη μέλη.

25 Ο λόγος για τη διάκριση αυτή δεν υπαγορεύεται από τις ειδικές ανάγκες της προστασίας της εμπορικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, αλλά, όπως ομολογεί εξάλλου και το καθού κράτος, από τη μέριμνα του εθνικού νομοθέτη υπέρ της εγχώριας παραγωγής.

26 Ο λόγος όμως αυτός, που έχει ως αποτέλεσμα τη ματαίωση της επιτεύξεως των σκοπών της Κοινότητας, οι οποίοι συγκεκριμένα διακηρύσσονται στο άρθρο 2 και αναλύονται στο άρθρο 3 της Συνθήκης, δεν μπορεί να γίνει δεκτός για να δικαιολογηθεί ο περιορισμός του μεταξύ των κρατών μελών εμπορίου.

27 Εν πάση περιπτώσει, τα μέτρα που είναι αντίθετα προς τη Συνθήκη, επειδή οδηγούν σε διακρίσεις, δεν μπορούν να δικαιολογούνται ούτε βάσει των διατάξεων του άρθρου 5 της Συμβάσεως των Παρισίων, οι οποίες παρέχουν στα υπογράφοντα κράτη απλώς την ευχέρεια να προβλέπουν την υποχρεωτική παραχώρηση αδειών εκμεταλλεύσεως με σκοπό την αποφυγή των καταχρήσεων που θα μπορούσαν να οφείλονται στην άσκηση του αποκλειστικού δικαιώματος που παρέχει το δίπλωμα, π. χ. της καταχρήσεως που συνίσταται στη μη εκμετάλλευση του διπλώματος, ούτε βάσει της μέριμνας για την εξασφάλιση μεγαλύτερου ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων επιχειρηματιών χάρη στον περιορισμό των αποκλειστικών δικαιωμάτων που παρέχουν τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας.

28 Τα κράτη που υπέγραψαν τις δύο συμβάσεις για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας έλαβαν υπόψη τους τους ανωτέρω κανόνες. Το άρθρο 82 της πρώτης συμβάσεως για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και το άρθρο 77 της δεύτερης συμβάσεως προβλέπουν ότι στα εθνικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας εφαρμόζονται οι κανόνες σχετικά με τα κοινοτικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας, οι οποίοι δεν επιτρέπουν την παραχώ-

ρηση υποχρεωτικών αδειών εκμεταλλεύσεως εντός του εδάφους κράτους μέλους, όταν οι ανάγκες του κράτους αυτού ικανοποιούνται με εισαγωγές του προϊόντος αυτού από άλλο κράτος μέλος. Το άρθρο 89 της πρώτης συμβάσεως και το άρθρο 83 της δεύτερης συμβάσεως προέβλεψαν βέβαια ότι τα κράτη μέλη μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να διατυπώσουν επιφυλάξεις ως προς την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων και οι επιφυλάξεις αυτές θα μπορούσαν να αποδειχθούν ασυμβίβαστες με τις διατάξεις του άρθρου 30, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο. Το ενδεχόμενο όμως υπάρξεως τέτοιου ασυμβιβάστου προβλέφθηκε από τα άρθρα 93 της πρώτης συμβάσεως και 2, παράγραφος 1, της συμφωνίας του Λουξεμβούργου, της 15ης Δεκεμβρίου 1989, τα οποία προβλέπουν ότι καμία διάταξη της συμβάσεως ή της συμφωνίας δεν μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή διατάξεως της Συνθήκης.

29 Κατά συνέπεια, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία, προβλέποντας τη δυνατότητα παραχωρήσεως υποχρεωτικών αδειών εκμεταλλεύσεως, όταν η εκμετάλλευση του διπλώματος βιομηχανικής ευρεσιτεχνίας ή ευρεσιτεχνίας νέας φυτικής ποικιλίας δεν γίνεται υπό μορφή παραγωγής επί του εθνικού εδάφους, αλλά υπό μορφή εισαγωγών από άλλα κράτη μέλη, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

30 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Επειδή η Ιταλική Δημοκρατία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

31 Το Βασίλειο της Ισπανίας, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Πορτογαλική Δημοκρατία, που παρενέβησαν υπέρ της Ιταλικής Δημοκρατίας, θα φέρουν, σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα δικά τους έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

**1) Η Ιταλική Δημοκρατία, προβλέποντας τη δυνατότητα παραχωρήσεως υποχρεωτικών αδειών εκμεταλλεύσεως, όταν η εκμετάλλευση του διπλώματος βιομηχανικής ευρεσιτεχνίας ή ευρεσιτεχνίας νέας φυτικής ποικιλίας δεν γίνεται υπό μορφή παραγωγής επί του εθνικού εδάφους, αλλά υπό μορφή εισαγωγών από άλλα κράτη μέλη, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ.**

**2) Καταδικάζει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.**

**3) Το Βασίλειο της Ισπανίας, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Πορτογαλική Δημοκρατία φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.**

Due Slynn Joliet Schockweiler Grévisse

Kapteyn Mancini Κακούρης Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias Díez de Velasco Zuleeg Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Φεβρουαρίου 1992.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος

O. Due